

**ІНША ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ
до звіту з оцінки впливу на довкілля**

**Товариства з обмеженою відповідальністю
«ОПЕРАТОР ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»
щодо «Капітальний ремонт магістрального газопроводу «Тула - Шостка - Київ»
на ділянці переходу через р. Головесня (Криска) в Новгород-Сіверському
районі Чернігівської області»**

№ 11491

(реєстраційний номер справи про
оцінку впливу на довкілля планованої
діяльності)

Нижче наведено додаткову інформацію для врахування при розгляді Звіту з оцінки впливу на довкілля щодо планованої діяльності ТОВ «Оператор ГТС України» «Капітальний ремонт магістрального газопроводу «Тула - Шостка - Київ» на ділянці переходу через р. Головесня (Криска) в Новгород-Сіверському районі Чернігівської області» (реєстраційний номер справи – 11491) з урахуванням зауважень від ГО «Чернігівська Обласна Організація Українського Товариства Охорони Природи»

№	Зміст зауваження та пропозиції до Звіту з ОВД	Враховано / не враховано	Відповідь
1	У Звіті ОВД не наведено відомостей щодо наявності чи відсутності особливо цінних земель та особливо цінних груп ґрунтів відповідно до Наказу Мінагрополітики № 245 від 06.10.2003 р. «Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів» та ст. 150 Земельного кодексу України.	Враховано повністю	<p>1) Відповідно до ст. 150 Земельного кодексу України, до особливо цінних земель відносяться:</p> <p>а) у складі земель сільськогосподарського призначення: чорноземи нееродовані несолонцюваті на лесових породах; лучно-чорноземні незасолені несолонцюваті суглинкові ґрунти; темно-сірі опідзолені ґрунти та чорноземи опідзолені на лесах і глеюваті; бурі гірсько-лісові та дерново-буроземні глибокі і середньо глибокі ґрунти; дерново-підзолисті суглинкові ґрунти; коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму, дернові глибокі ґрунти Закарпаття;</p> <p>б) торфовища з глибиною залягання торфу більше одного метра і осушені незалежно від глибини, торфовища у складі водно-болотних угідь міжнародного значення;</p> <p>в) землі, надані в постійне користування НВАО "Масандра" та підприємствам, що входять до його складу; землі дослідних полів науково-дослідних установ і навчальних закладів;</p> <p>г) <i>землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, землі історико-культурного призначення.</i></p> <p>В розділі 3 на стор. 67 Звіту з ОВД вказано, що територія планованої діяльності ТОВ «Оператор ГТС України», проходить через господарську зону та зону регульованої рекреації Мезинського національного природного парку, створеного Указом Президента України від 10.02.2006 №122/2006 «Про створення Мезинського національного природного парку».</p> <p>Натомість, відповідно до ст. 15 Закону України «Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів» від 17.02.2011 №3041-VI, підприємства магістральних трубопроводів під час виконання капітальних та інших планових робіт з метою забезпечення безаварійної експлуатації магістральних трубопроводів без оформлення речових прав на земельні ділянки <i>мають право в охоронній зоні магістральних газопроводів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - облаштовувати під'їзні шляхи та пересуватися будь-якими видами транспорту і спеціальної техніки на об'єкти магістральних трубопроводів для їх технічного обслуговування, проведення ремонтних робіт згідно із схемами під'їздів, погодженими з власниками або користувачами земельних ділянок; - копати шурфи на земельних ділянках, розташованих в охоронних зонах об'єктів магістральних трубопроводів, для перевірки якості ізоляції об'єктів магістрального трубопроводу і стану засобів їх електрохімічного захисту від корозії та проводити інші земляні роботи, необхідні для забезпечення нормальної експлуатації об'єктів магістрального трубопроводу, за умови повідомлення про це власників або користувачів земельних ділянок не менш як за три дні до початку робіт та приведення цих земельних ділянок у стан, придатний для подальшого використання за призначенням;

- здійснювати технологічну розчистку (облаштовувати просіку) від чагарників та деревостанів лінійної частини магістральних трубопроводів до 10 метрів від їх осі з кожного боку з метою запобігання негативній дії шкідливих факторів на магістральні трубопроводи та з метою захисту лісів без попереднього погодження з лісокористувачами та відповідними органами нагляду і контролю.

Окрім того, ТОВ «Оператор ГТС України» отримано технічні умови для проведення ремонтних робіт в межах Мезинського національного природного парку (лист за №11 від 07.01.2024 адміністрації Мезинського національного природного парку - додаток №3 до Звіту з ОВД), дотримання яких забезпечить мінімізацію негативного впливу.

Слід зазначити, що після проведення робіт буде проведено біологічну рекультивацію порушених земель, про що зазначено на стор. 105 розділу 7 Звіту з ОВД, а саме:

«Мінімізація несприятливого впливу планованої діяльності на ґрунтовий покрив забезпечується рекультивацією – комплексом робіт, направлених на відновлення продуктивності і народногосподарської цінності порушених земель.

Рекультивацію порушених земель виконують у два послідовних етапи: технічна рекультивація та біологічна.

Технічну рекультивацію, спрямовану на збереження ґрунту, виконує будівельна організація, біологічну рекультивацію, спрямовану на відновлення ґрунту, здійснює землекористувач.

Технологія технічної рекультивації передбачає знімання ґрунту до початку виконання робіт, переміщення його до місця тимчасового зберігання та повернення ґрунту після закінчення робіт.

На технічному етапі рекультивації проводять такі роботи:

- збирання будівельного сміття, видалення з меж будівельної смуги всіх тимчасових пристроїв;

- засипання траншей трубопроводів ґрунтом з насипанням валика, що забезпечує створення рівної поверхні після ущільнення ґрунту;

- покриття площі, що рекультивується, ґрунтом.

Після завершення будівельних робіт передбачається планування мінерального шару ґрунту по всій площі будівельного майданчика з вирівнюванням рельєфу.

Біологічну рекультивацію здійснюють землекористувачі для відновлення родючості після проведення технічної рекультивації.

Біологічна рекультивація включає такі види робіт:

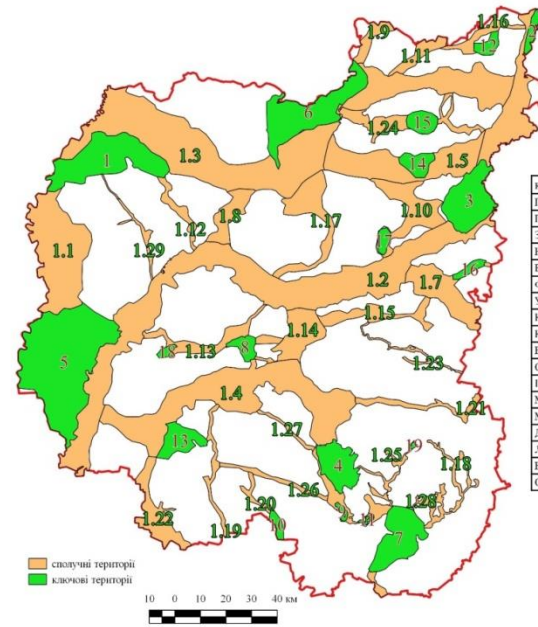
- оранку та дискування землі;

- посів трав;

- прикочування посівів трав котками;

			<ul style="list-style-type: none"> - культивацію. До прямих заходів по захисту ґрунтів також належать наступні: - ретельна зворотна засипка всіх траншей з пошаровим трамбуванням; - вертикальне планування поверхні із забезпеченням нормативних ухилів для ефективного відведення поверхневого стоку; - систематичне прибирання робочої зони і безпосередньо прилеглої до неї території від сміття; - забезпечення встановленого порядку безпечного зберігання ТПВ (закриті контейнери, встановлені на майданчику з твердим покриттям). - забезпечення своєчасного вивезення відходів у встановлені місця їх знешкодження або рециклінгу; - постійний контроль дотримання всіх встановлених обмежень при реалізації проектних рішень».
2	У звіті відсутні відомості про врахування Регіональної схеми екологічної мережі, хоча вона є обов'язковим орієнтиром для планування та здійснення господарської діяльності в регіоні.	Враховано повністю	2) Додається Регіональна схема екомережі Чернігівської області, відповідно до офіційної веб-сторінки Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації (джерело - https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=22805&tp=1&pg та https://eco.cg.gov.ua/Econet_chern/).

Регіональна схема екомережі Чернігівської області

ключові території	індекс	значення
Гетьманщина-Свидок	10	регіональне
Густинська	11	регіональне
Задовська	9	регіональне
Нижанська	8	регіональне
Ворооб'ївська	12	регіональне
Файська	15	регіональне
Удайська	7	регіональне
Кобелячівська	13	регіональне
Кістерська	14	регіональне
Верхньо-Деснянська	2	національне
Сновська	6	національне
Івниська	4	національне
Мезинська	3	національне
Мезиринська	5	національне
Дніпровська	1	національне
Дюловська	17	міське
Вольницька	16	міське
Соснинська	18	міське

сповучні території	індекс	значення
Смолянсько-Вересоцька	1.13	регіональне
Сейська	1.7	регіональне
Удайська	1.6	регіональне
Носівсько-Сутівська	1.19	регіональне
Остерсько-Удайська	1.4	регіональне
Смолянсько-Дошка	1.15	регіональне
Убідська	1.10	регіональне
Переходівська	1.20	регіональне
Верхньо-Сновська	1.9	регіональне
Менсько-Брешівка	1.17	регіональне
Смолянська	1.14	регіональне
Остерсько-Роменська	1.21	регіональне
Лисогорська	1.18	регіональне
Північно-Сіверська	1.16	регіональне
Шаболтаєвська	1.5	регіональне
Нижньо-Сновська	1.8	регіональне
Замгаська	1.12	регіональне
Рівська	1.11	регіональне
Дніпровсько-Сновсько-Сіверська	1.3	національне
Деснянська	1.2	національне
Дніпровська	1.1	національне
Галівська	1.26	міське
Борзненська	1.23	міське
Білоуська	1.29	міське
В'юнницька	1.27	міське
Сокринська	1.28	міське
Слобська	1.24	міське
Бистрицько-Басанська	1.22	міське

Рисунок 1 – Регіональна схема екомережі Чернігівської області

		<p>механізмів; - розроблення і дотримання графіка роботи будівельної техніки і робочого обладнання в режимах із найменшою кількістю викидів забруднюючих речовин; виключення роботи двигунів і механізмів на форсованих режимах.</p>
3	<p>У Звіті ОВД відсутня інформація щодо наявності чи відсутності біосферних резерватів програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера та об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.</p>	<p>3) Програма «Людина і біосфера» (МАБ) - це міжурядова наукова програма, яка має на меті зміцнення співпраці в рамках природничих та соціальних наук, спрямованої на раціональне і стає використання та збереження ресурсів біосфери, а також розвиток наукових досліджень, покликаних покращити управління природними ресурсами та взаємодію людини з її природним оточенням.</p> <p>Світова мережа біосферних резерватів ЮНЕСКО нараховує 727 об'єктів, включаючи 22 транскордонний резерват, у 131 країнах світу і виконує такі взаємодоповнювальні функції:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збереження і захист генетичних ресурсів, видів екосистем та ландшафтів; - активне сприяння сталому розвитку на основі відповідного наукового і матеріально-технічного забезпечення; - підтримка освітніх та навчальних проєктів, проведення наукових досліджень і здійснення моніторингу на локальному, регіональному, національному й міжнародному рівнях. <p>Національна мережа біосферних резерватів ЮНЕСКО (Україна) складається з восьми об'єктів, в тому числі чотирьох транскордонних — двох тристоронніх та двох двосторонніх:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чорноморський біосферний резерват ЮНЕСКО (сертифікат ЮНЕСКО від 15.02.1985 р.). - Степову зону України представляє біосферний резерват ЮНЕСКО «Асканія-Нова» (сертифікат ЮНЕСКО від 15.02.1985 р.). - Територія Карпатського біосферного резервату ЮНЕСКО (сертифікат ЮНЕСКО від 15.02.1993 р.). - Польсько-словацько-український біосферний резерват ЮНЕСКО «Східні Карпати» (сертифікат ЮНЕСКО від 02.02.1999 р.). - Дунайський біосферний заповідник України є складовою частиною транскордонного румунсько-українського біосферного резервату ЮНЕСКО «Дельта Дунаю» (сертифікат ЮНЕСКО від 02.02.1999 р.). - Шацький біосферний резерват ЮНЕСКО входить також до складу тристороннього транскордонного білорусько-польсько-українського біосферного резервату ЮНЕСКО «Західне Полісся» (сертифікат ЮНЕСКО від 11.07.2012 р.). - Деснянський біосферний резерват ЮНЕСКО (сертифікат ЮНЕСКО від 26.05.2009 р.). - Біосферний резерват ЮНЕСКО «Розточчя» (сертифікат ЮНЕСКО від 29.06.2011 р.). <p>Відповідно до вищезазначеного переліку та територіальних меж Національної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, територія планованої діяльності не відноситься до об'єктів</p>

			мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО.
4	<p>У Звіті зазначено: «проведення польових досліджень не передбачено. У разі виявлення видів Червоної книги України (ЧКУ) та Зеленої книги України, ТОВ «Оператор ГТС України» зобов'язується транспортувати його за межі охоронної зони газопроводу».</p> <p>Запропоноване у звіті положення щодо «транспортування» видів Червоної та Зеленої книг України за межі охоронної зони газопроводу є методологічно й нормативно необґрунтованим. Виявлення та ідентифікація рідкісних видів потребують спеціалізованих польових досліджень, які можуть здійснювати лише кваліфіковані ботаніки, зоологи та екологи, адже значна частина охоронюваних таксонів морфологічно подібна до поширених видів, що унеможливорює достовірне визначення нефахівцями. Відсутність таких досліджень знижує повноту та достовірність оцінки впливу на довкілля, що суперечить принципам екологічної обґрунтованості.</p> <p>Крім того, відповідно до ст. 19 Закону України «Про Червону книгу України», облік і моніторинг рідкісних видів здійснюють наукові установи та</p>	Враховано повністю	<p>4) Капітальний ремонт магістрального газопроводу є вкрай важливим для забезпечення безперебійної і надійної експлуатації магістрального газопроводу постачання газу.</p> <p>Всі підготовчі та ремонтні роботи передбачено виконувати в охоронній зоні існуючого магістрального газопроводу, так як відповідно до ст. 15 Закону України «Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів» від 17.02.2011 №3041-VI, підприємства магістральних трубопроводів під час виконання капітальних та інших планових робіт з метою забезпечення безаварійної експлуатації магістральних трубопроводів без оформлення речових прав на земельні ділянки мають право в охоронній зоні магістральних газопроводів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - облаштовувати під'їзні шляхи та пересуватися будь-якими видами транспорту і спеціальної техніки на об'єкти магістральних трубопроводів для їх технічного обслуговування, проведення ремонтних робіт згідно із схемами під'їздів, погодженими з власниками або користувачами земельних ділянок; - копати шурфи на земельних ділянках, розташованих в охоронних зонах об'єктів магістральних трубопроводів, для перевірки якості ізоляції об'єктів магістрального трубопроводу і стану засобів їх електрохімічного захисту від корозії та проводити інші земляні роботи, необхідні для забезпечення нормальної експлуатації об'єктів магістрального трубопроводу, за умови повідомлення про це власників або користувачів земельних ділянок не менш як за три дні до початку робіт та приведення цих земельних ділянок у стан, придатний для подальшого використання за призначенням; - здійснювати технологічну розчистку (облаштовувати просіку) від чагарників та деревостанів лінійної частини магістральних трубопроводів до 10 метрів від їх осі з кожного боку з метою запобігання негативній дії шкідливих факторів на магістральні трубопроводи та з метою захисту лісів без попереднього погодження з лісокористувачами та відповідними органами нагляду і контролю. <p>Відповідно до стор. 6-7 розділу 1 Звіту з ОВД, ТОВ «Оператор ГТС України» отримано:</p> <ul style="list-style-type: none"> - технічні умови на проведення інженерних робіт на землях водного фонду річки Головесня (Криски), Деснянського басейнового управління водних ресурсів від 14.02.2025 (додаток №4 до Звіту з ОВД); - технічні умови (лист) для проведення ремонтних робіт в межах Мезинського національного природного парку за №11 від 07.01.2024 Мезинського національного

	<p>уповноважені органи, а не суб'єкти господарювання, а будь-яке вилучення чи переміщення таких видів допускається лише на підставі спеціального дозволу (ст. 20).</p> <p>Наукова практика переконливо свідчить, що примусове переселення охоронюваних видів не гарантує їх виживання, тоді як основним механізмом збереження є охорона природних місць існування. Виконання робіт без врахування цих факторів може призвести до незворотних втрат локальних популяцій.</p> <p>З огляду на розташування об'єкта в межах Мезинського національного природного парку, вкрай важливим є залучення науковців парку для проведення польових досліджень та забезпечення належного наукового супроводу проекту.</p> <p>У разі виявлення охоронюваних видів передбачити коригування проектних рішень (зміну технології, строків чи маршруту робіт) для мінімізації негативного впливу.</p>		<p>природного парку, повідомляємо (додаток №3 до Звіту з ОВД).</p> <p>Зі своєї сторони, ТОВ «Оператор ГТС України», в разі можливого виявлення видів, які можуть відноситися Червоної книги України (ЧКУ) та Зеленої книги України, зобов'язується із залученням спеціалістів, виконати транспортування його за межі охоронної зони газопроводу.</p>
5	<p>У звіті зазначено, що «в законодавстві України наразі відсутні нормативні акти, які могли б регулювати діяльність на територіях Смарагдової</p>	<p>Враховано повністю</p>	<p>5) Наразі територія Смарагдової мережі регламентуються Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі від 19 вересня 1979 року, Директива 92/43/ЄС про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори та Директивою 2009/147/ЄС про захист диких птахів. Однак, наразі, відсутнє нормативне</p>

<p>мережі».</p> <p>Це твердження є недостовірним. Україна є стороною Бернської конвенції та має міжнародні зобов'язання щодо збереження оселиш і видів, які входять до Смарагдової мережі. Судова практика, зокрема рішення Верховного Суду, підтверджує, що оцінка впливу на довкілля є єдиним правовим механізмом реалізації цих зобов'язань. Ігнорування цих міжнародних зобов'язань порушує принцип «належної правової обережності».</p>		<p>регулювання територій Смарагдової мережі на території України.</p> <p>У розділі 3 Звіту з ОВД, стор.67, містить повну інформацію щодо території Смарагдової мережі.</p>
--	--	--